

Karelia-ammattikorkeakoulu
Tutkintonimike, Restonomi (AMK)
Matkailu- ja palveluliiketoiminta

Talvikalastusohjelmien kehittäminen eräpalveluyritykselle

Niko Venäläinen

Opinnäytetyö, kesäkuu 2022

www.karelia.fi

OPINNÄYTETYÖ
huhtikuu 2022
Matkailu- ja palveluliiketoiminta

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä
Niko Venäläinen

Nimeke
Talvikalastusohjelmien kehittäminen eräpalveluyritykselle

Toimeksiantaja
Saimaan Eräpalvelu Oravi Oy

Tiivistelmä

Opinnäytetyön tarkoitus oli kehittää eri asiakaskunnille sopivia talvikalastusohjelmia ja etenkin nykyaikaista aktiviteetteja sekä tehdä toiminnasta ammattimaisempaa. Talvikalastussafarit eivät ole niin suosittuja kuin kesäkalastusohjelmat, joten ohjelmia tulee uudistaa ja kokeilla erilaisia pyyntimenetelmiä. Kalastus on yksi suosituimmista harrastuksista maailmalla, joten Suomella olisi mahdollisuus erottua erikoisuudellaan talvikalastuksessa, jota monessa muussa maassa on hankala tai mahdoton harrastaa.

Opinnäytetyön tein kirjoituspöytätyönä, jossa hain luotettavaa lähdeaineistoa. Opinnäytetyön tietoperusta pohjautuu kalastukseen harrastuksena ja matkailutuotteena ja sitä on sovellettu kalastusmatkailun ja sen kehittämisen näkökulmasta. Tietoa on pyritty hyödyntämään siten, kuinka sitä voitaisiin kehittää Suomen talviolosuhteiden mukaan ja mikä on Suomen potentiaali talvikalastuksen kärkimaana.

Kalastusmatkailijoiden houkuttelemiseen voidaan vaikuttaa tarjoamalla perinteisistä kalastusohjelmista laadukkaampia ja saalisvarmempia versioita mukavuuksien kanssa. Tarkoitus oli antaa toimeksiantajalle vinkkejä päivittämään talvikalastustarjontaa.

Kieli
suomi

Sivuja 40

Asiasanat
kalastus, matkailutuote, ohjelmapalvelu, talvikalastus, Saimaa

Karelia UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES	THESIS April 2022 Degree Programme in Hospitality Management Tikkarinne 9 80200 JOENSUU FINLAND + 358 13 260 600 (switchboard)
Author Niko Venäläinen	
Title Thesis Title Development of Winter Fishing Programs for a Wilderness Service Company Commissioned by Saimaan Eräpalvelu Oravi Oy	
Abstract The purpose of the thesis was to develop winter fishing programs suitable for different clients and specially to modernize activities and make operations more professional. Winter fishing safaris are not as popular as summer fishing programs, so the programs need to be updated and different fishing methods must be tried. Fishing is one of the most popular hobbies in the world, so Finland would have the opportunity to stand out with its specialty in winter fishing, which is difficult or impossible do in many other countries. I did my thesis as desk research, in which I searched for reliable source material. The knowledge base of the thesis is based on fishing as a hobby and tourism product and has been applied from the perspective of fishing tourism and its development. Efforts have been made to utilize the information in such a way that it could be developed according to Finland's winter conditions and what is Finland's potential as a leading country in winter fishing. Attracting fishing tourists can be achieved by offering higher quality and more catch-safe versions of traditional fishing programs with amenities. The intention was to give the client tips on updating their winter fishing offerings.	
Language Finnish	Pages 40
Keywords fishing, travel product, program service, winter fishing, Saimaa	

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Kalastus harrastuksena ja elinkeinona.....	6
2.1	Suomalaiset kalastajina	6
2.2	Sosiaalinen tarve ja kalastus harrastuksena.....	8
2.3	Kalastus elinkeinona.....	9
2.4	Uhkia kalastusharrastukseen.....	10
3	Kalastus matkailutuotteena.....	11
3.1	Kalastusmatkailu ja matkailukalastus.....	11
3.2	Kalastusretki kokemuksena.....	12
3.3	Talvikalastus matkailutuotteena.....	14
4	Vastuullinen kalastaminen	14
4.1	Kalan takaisin päästäminen, catch and release.....	14
4.2	Kalusto ja tekniikka vapautukseen.....	15
5	Kalastuksen tulevaisuus	16
5.1	Kalastusmatkailun nykytila ja mahdollisuudet.....	16
5.2	Onkiminen ja pilkkiminen.....	17
5.3	Heittokalastus ja vetouistelu.....	18
6	Opinnäytetyön toteutus.....	19
6.1	Aiheenvalinta ja toimeksiantaja.....	19
6.2	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite.....	20
6.3	Tutkimusmenetelmän valinta.....	20
7	Talvikalastusohjelman tuotteistaminen ja markkinointi.....	21
7.1	Tuotesuosituksset	21
7.2	Kalastusohjelmalvelun tuotteistamisen perusta	22
7.3	Kalastusohjelmalvelun kehittämiseen liittyvät erityispiirteet	22
7.4	Mukavuutta ja hyvinvointia lisäävät tekijät	23
7.5	Järven tuotteistaminen toimipaikkana.....	24
8	Talvikalastusohjelmalvelujen tarjonta ja kehittämismahdollisuudet.....	25
8.1	Tuotteistamisen kohdealue.....	25
8.2	Tarjonnan kehittäminen.....	26
8.3	Uusi tarjonta, kaikuluotain pilkinnässä.....	28
8.3.1	Luotainpilkin asiakaskunta.....	31
8.3.2	Välineet pilkkiohjelmassa.....	31
8.4	Ismetekalastus.....	32
8.4.1	Ismetekalastus ja ootto-onginta.....	32
8.4.2	Lupapolitiikka täkyonginnassa.....	33
8.4.3	Asiakaskunta täkyongintaan.....	34
9	Pohdinta.....	35
	Lähteet.....	38

1 Johdanto

Kalastus harrastuksena on kaikenikäisille ja tasoisille hyvä ajanviette. Lähtökohdat Suomessa sen aloittamiselle ovat hyvät tuhansien vesistöjen ansiosta. Alkuun pääsemiseksi tarvitaan vain riittävä välineistö ja luvat aiottuun kalastukseen.

Kalastuksen parissa aikaa vietetään Suomessa eri syistä. Harrastuksena siitä voi nauttia yhdessäolon, rauhoittumisen, kilpailemisen tai maukkaan ruoan vuoksi. Intohimo kalastukseen voi lähteä monesta eri asiasta, luontaisin asia on tärpit ja niiden sytyttämä adrenaliinin ja hyvän olon tunne. Elantonsa kokonaan tai osittain saavat ammattikalastajat tekevät kalastusta työkseen ja kalaa on silloin tultava, mutta kalastuksesta voi nauttia myös rennon ottein tyynessä keisäillassa. (Karppimafia 2021.)

Kalastus ja matkustelu sopivat yhteen ja kumpaakin asiaa on helppo ja kannattava yhdistää. Matkoilla näkee ja kokee erilaisia kalastuselämyksiä kuin kotijärvellä ja usein kalastusreissut ovat mieleenpainuvimpia vieraassa ympäristössä. Kalastusopaspalveluita kannattaa käyttää etenkin vierailta vesillä käydessä ja käytettäessä erilaista pyyntimenetelmää kuin itse normaalisti. Oppaan vinkeistä ja kokemuksesta oppii lisää.

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja saada Itä-Suomen alueelle vakaampaa talvimatkailun tulevaisuutta parantamalla talviohjelmalveluiden tarjontaa ja laatua. Etenkin Saimaan (Järvi-Suomen) alueella realiteetit talvimatkailun harjoittamiselle on hyvät, maisemat ja puhdas luonto on valttikortteja aivan kuin Lapissakin, missä talvi on matkailun kannalta merkittävä elinkeino. Järvi-Suomen yksi tärkeimmistä pitkälle tähtäävistä tekijöistä on luoda kalastusmatkailuyritysten välille yhteistyötä ja saada yhdessä alueelle riittävän laadukas imago ja näkyvyys asiakkaiden houkuttelemiseksi. Talvikalastustuotteiden tarjonta on tarkoitus kehittää sopivaksi kokeneemmallekin kalastajalle.

Opinnäytetyön työelämätahona on Saimaan Eräpalvelu Oy, joka tuottaa kalastusohjelmalveluja Saimaan alueella Oravissa ja pääalueena on Haukivesi. Olen itse yrityksessä töissä monipuolisena järvioppaana ja näen tässä aiheessa

sekä alueessa mahdollisuuksia. Opinnäytetyön teoreettisia lähtökohtia ovat kalastus matkailutuotteena, talvikalastus, kalastuksen kehittäminen ja Saimaan alue.

2 Kalastus harrastuksena ja elinkeinona

2.1 Suomalaiset kalastajina

Kalastuksen parissa aikaa vietetään Suomessa eri syistä. Harrastuksena siitä voi nauttia yhdessäolon, rauhoittumisen, kilpailemisen tai maukkaan ruoan vuoksi. Intohimo kalastukseen voi lähteä monesta eri asiasta, luontaisin asia on tärpit ja niiden sytyttämä adrenaliinin ja hyvän olon tunne. Elantonsa kokonaan tai osittain saavat ammattikalastajat tekevät kalastusta työkseen ja kalaa on silloin tultava, mutta kalastuksesta voi nauttia myös rennon ottein tyynessä keisäillä. (Karppimafia 2021.)

Kalastus ja matkustelu sopivat yhteen ja niitä on helppo ja kannattava yhdistää. Matkoilla näkee ja kokee erilaisia kalastuselämyksiä kuin kotijärvellä ja usein kalastusreissut ovat mieleenpainuvimpia vieraassa ympäristössä. Kalastusopaspalveluita kannattaa käyttää etenkin vierailta vesillä käydessä ja käytettäessä erilaista pyyntimenetelmää kuin itse tavallisesti. Oppaan vinkeistä ja kokemuksesta oppii lisää.

Vuonna 2018 kalastusta harrasti Suomessa 27 % väestöstä eli noin 1.46 miljoonaa henkilöä. Suosituinta kalastus on 10–17-vuotiaiden ikäluokassa, joka on 35 % koko kalastavasta väestöstä. Miesten keskuudessa sama 10–17-vuotiaiden ikä on suosituin, 35 %. Naisten puolella tilasto on hieman yllättävä, alle 10-vuotiaiden osuus on 33 %, eli lapset ovat enemmistönä. Tästä voidaan päätellä, että ei kalastuksen suosio ainakaan nuorten ja lasten keskuudessa ole hävinnyt vaikka näin yleisesti luulemme ja kuvittelemme. Vähiten kalastusta harrastaa tilastotiedon mukaan yli 64-vuotiaat eli eläkeläiset, joiden osuus kalastavasta osasta on kummatkin sukupuolet huomioon ottaen 20 %. Kalastus on

selvästi vieläkin suosituempaa miesten keskuudessa, 977 000 miestä myöntää harrastavansa kalastusta ja naisista 485 000. (Luonnonvarakeskus 2018.)

Kalastus on harrastuksena Suomessa suosittu ajanviettotapa ja edellä viitaten noin neljännes suomalaisista myöntää harrastukseksi kalastuksen. Näin ollen kalastus herättää suomalaisissa paljon tunteita ja on monille lähellä sydäntä oleva asia. Se myös jakaa paljon mielipiteitä, kuinka tulisi kalastaa kestävästi, tai kuinka sitä voitaisiin kehittää matkailun kannalta parhaalla tavalla.

Itä-Suomessa kalastus on alueellisesti suosittua, koska vesistöä on pinta-alaan nähden paljon. Itä-Suomessa on 209 000 harrastajaa eli 38 % Itä-Suomen väestöstä. Se on toiseksi eniten Suomessa suhteessa asuinalueen väestöön, joka kertoo Itä-Suomen vesistöjen olevan kiinnostavia kalastuksellisesti.

Lapissa prosentit ovat 44 % ja 78 000 kalastajaa. Kalastus on Lapissa matkailun kannalta tärkeää, vetovoimatekijöinä ovat lohijoet, virtavesistöt ja luonnon puhtaus. Joissain paikoissa vielä koskemattomuus, ja erämaan taika. Lapin kalastusmatkailijoita voisi olla enemmänkin, jos luonnonkalojen tilanne olisi parempi. Potentiaalia olisi maailman mittakaavassa matkailun suhteen paljon. Pohjois-Lapissa luonnonkalojen tila on parempi, mutta tieverkosto ja saavutettavuus huonompi.

Etelä-Suomessa kalastusta harrastaa Luonnonvarakeskuksen tilastotietokannan (2018) mukaan 528 000 kalastajaa, joka on 28 % koko Etelä-Suomen väestöstä. Joet, meri ja järvet luovat monipuolisen kalastusympäristön. Itämeri tarjoaa kalastoltaan runsautta ja valinnanvaraa. Saaristossa ja rannikolla kalastetaan ahventa ja haukea, selkämereltä ulompaa rannikosta alkavat merilohen vaellus- ja syönnösreitit. Järviltä löytyvät niin onki- kuin viehekalastajalle kaloja narrattavaksi, särkikaloja ja kuhaa on kantoina hyvin. Lohijärvinä hyvinä pidetään Vuohi- ja Kivijärveä, joissa uistelijat kalastavat usealla vavalla. Jokikohteista voi löytää siimanpään isojakin lohikaloja, esimerkiksi Kymijoki Kotkan läpi on parhaita kohteita lohikalastusta harrastavalle.

Kalastuksen aloitus on turvallinen ja helppo aloittaa. Välineistön ei tarvitse aluksi olla tuhansien eurojen arvoinen, vaan muutamalla satasella pääsee alkuun.

Kipinä kalastuksen syttymiselle lähtee yleensä jo nuorena. Luonnonvarakeskuksen tilastotietokannan mukaan 33 % vapaa-ajan kalastajista aloittaa harrastuksen alle 10-vuotiaana. Nuorena kokemukset ensimmäisiltä kalareissuilta voi johdattaa harrastuksen alkuun. Isovanhemmat, vanhemmat tai kaverit ovat usein mukana kalastajan alkutaipaleella. Perheellä on rooli nuoren kalastajan kasvattamisessa kalastajana. He opettavat kuinka toimia alamittaisten kalojen ja kiintiöiden kanssa ja ohjastaa milloin isot kalat tulee laskea takaisin sukua jatkamaan. (Luonnonvarakeskus 2018.)

Kalakaveriyhteisöt ja samanhenkinen harrastajapiiri luo kalastukselle sosiaalista tarvetta ja tunnetta kuulua kalastajiin. Hyvien ystävien kanssa kalassa rentoudutaan ja haetaan kalareissuilla pakoa arjesta. Kalatalouden keskusliiton ja Kalastajan Kanavan tekemän haastattelun perusteella nuoret pitävät kalastuksesta saatavasta fiiliksestä ja siitä, että se kehittää nuorta selviytymään yksin ja tarkkaavaisuus sekä kärsivällisyys parantuvat. (Ahven.net 2019.)

2.2 Sosiaalinen tarve ja kalastus harrastuksena

Harrastuksen edetessä kalastus luo ympärilleen harrastajayhteisöjä, joiden kanssa jaetaan kalastusmuistoja, saaliita ja suunnitellaan tulevia kalastusreissuja. Kaveriyhteisö luo ikään kuin tarpeen kehittyä, oppia uutta, kokea onnistumisen tunnetta, jakaa tarinoita, ja tarvetta käydä kalassa. Kalastusseuroihin liittyminen kannattaa kalastusseuran löytämisen ja kalapaikkojen vuoksi. Seuratoiminta sisältää myös kalastuskisoja ja yhteisiä kalastusaiheisia tapahtumia.

2000-luvulla kiire ja arjen hektisyys on lisääntynyt. Työelämä vaatii ihmisiltä enemmän ja vie henkisen jaksamisen koetukselle. Tämän takia kalastus harrastuksena voi myös houkutella mahdollisuutena rentoutua ja päästä pakoon arjen kiireestä ja askareista. Ensimmäiseksi kalastusta suunnitellessa on välttämättömin hankinta oikeiden kalastuslupien osto. 18–64-vuotias tarvitsee aina kalastonhoitomaksun, joka maksaa 45 euroa. Lisäksi tarvitaan vesialueen omistajan lupa, jos alue on erikoisaluetta tai aikoo kalastaa useammalla kuin yhdellä vavalla kerrallaan. Luvassa mainitaan silloin vaparajoitus ja lisätietoja, kuten sallittu koukkumäärä vieheessä tai väkäsettömien koukkujen käytöstä. (Maa- ja metsätalousministeriö 2021; Eräluvut.fi 2021.)

Nykyiset 2000-luvun ja varsinkin 2020-luvun kalastuselektroniikan taso on noussut hämmästyttävälle tasolle, live- ja viistoluotaimista pystytään tulkitsemaan kalan sijainti kaikuluotaimen keilassa ja arvioimaan tarkasti koko sekä kalan käyttäytyminen nähdään vieheen osuessa kalan sektorille. Tämä on tuonut kalastukseen uutta ulottuvuutta ja mielenkiintoa vedenalaisen maailman selkeydyttyä. Nuorille kalastajille luotaimet ja näytöt luo lisämielenkiintoa ja kalastukseen tulee sisältöä lisää. Luotaimet luovat lisäjännitystä ja sen avulla oppii myös lukemaan luontoa ja kalojen reagoitua eri tekniikoihin.

2.3 Kalastus elinkeinona

Ammattina kalastus on kovaa työtä. Ammattikalastus on kalan pyytämistä jatkojalostusta varten ja sen kautta päätyy kuluttajien käyttöön. Sääolosuhteet, vuodenaikojen vaihtelu ja kalojen käyttäytyminen luo epävarmuutta ja stressiä kalastukseen. Tämä on myös aikaa vievää. Kalastusta varten on neuvoteltava luvat, kalan myyminen ja kalan käsittelyn direktiivit on myös saatava kohdalleen.

Luonnonvarakeskuksen tilaston perusteella järvillä ammattikalastajat saivat saaliikseen 5,3 miljoonaa kiloa kalaa, jonka arvo oli 15,4 miljoonaa euroa. Suosituimmat ja arvokkaimmat saaliit ovat kuha, siika, täpläräpu ja muikku, mutta vähitellen muidenkin kalalajien suosio on kasvamassa. Haukea käytetään ruokakalana entistä enemmän ravintoloissa ja särkikalojen suosio jalostettuna kasvaa. Läheskään aina kala ei päädy ihmisravinnoksi, sitä käytetään kalanjalostuksessa kalojen ravinnoksi tai rehuksi pelloille. Sisävesillä kaupallista kalastusta harrasti vuonna 2020 noin 1100 rekisterissä olevaa kalastajaa. (Luonnonvarakeskus, (a), 2020.)

Luonnonvarakeskuksen tilaston mukaan merellä ja rannikolla ammattikalastajat kalastivat vuonna 2020 arvoltaan 31 miljoonan euron arvosta kalaa, joka on noin 112 miljoonaa kiloa. Silakka oli tyypillisin saaliskala merellä ja sen määrä oli 92,5 miljoonaa kiloa. Merialueella kalasti vuonna 2020 noin 1600 kaupallista kalastajaa. (Luonnonvarakeskus, (b), 2020.)

Kalastus ammattina sisältää myös kalastusoppaan ammatin. Kalastusopas järjestää ohjattuja kalastusaktiviteetteja, joissa opas luo retken kulun, ohjelman ja viihtyisyyden. Opas on valmis aina huomioimaan asiakkaan tai ryhmän tarpeita ja muokata retkeä heidän toiveiden ja tasonsa mukaan. Kalastus on opasretkillä valikoivaa ja vastuullista toimintaa, jossa opas on koulutautunut ja tasokas kalastaja. Hän huolehtii asiakkaiden turvallisuudesta ja hyvinvoinnista koko retken ajan. Retkillä vastuullisuus tarkoittaa alamittaisten kalojen mitan noudattamista ja uhanalaisten kalojen vapauttamista, kuten Saimaan lohi ja taimen sekä kiintiöiden noudattamista. Myös isot suurkalat vapautetaan harkinnan ja mahdollisuuksien mukaan. Valikoiduista saaliskaloista tehdään ruokaa ja ne käsitellään asiallisesti pyyntitapahtumasta lähtien, kylmäketju ja verestys on huolehdittava jo veneessä välittömästi kuntoon. (Visit Finland 2020.)

2.4 Uhkia kalastusharrastukseen

Vesivoimaloiden rakentaminen on ollut tuhoisaa vaelluskalakannoille ja lohikalojen luontaiselle lisääntymiselle. Voimaloiden rakentaminen alkoi sodan jälkeen, jolloin alettiin jälleenrakentamaan Suomea ja tarvittiin energiaa energiatehokkaalla tavalla. Isoimmat vesivoimalat sijaitsevat Pohjois- ja Kaakkois-Suomessa suurimmissa virtavesistöissä, missä on myös vaelluskalakantoja. Vaelluskaloille on rakennettu kalateitä, joista ne pääsevät jatkamaan kulkuaan ohi voimalan ja padon. Voimalasta saatava hyöty on suhteessa pieni koko maan sähköntuotantoon, mutta se on käytännössä ilmaista energiaa, ainoat kustannukset syntyvät vesivoimalan rakennusvaiheessa rakennus- ja materiaalikustannuksissa. Voimala on pitkäikäinen ja toimintavarma, joten rakentamisen jälkeen kulut ovat mitättömät. (Energiamailma 2021.)

Kalastajat ja kalat ovat kärsineet eniten vesivoiman rakentamisesta. Voidaan todeta, että suurimpien lohijokien, esimerkiksi Kemijoen lohen nousu on turmeltu ja siitä on koitunut haittaa etenkin paikalliselle väestölle ja matkailubisnekselle. Kemijoki on ollut Euroopan parhaita tai jopa paras lohijoki, mutta joen patoaminen on estänyt ison osan lohen noususta kutupaikoille. Matkailun kannalta Kemijoessa olisi nykyään iso mahdollisuus ja jopa ympäri maailmaa tulisi turisteja kalastamaan Suomen Kemijoelle lohia huippusaaliiden toivossa. Matkailu toisi alueelle rahaa ja lohi olisi arvokas matkailuvälittäjä joessa. Sen sijaan matkai-

lija vie heikentyneen kalakannan vuoksi matkailurahansa muualle, kuten naapurimaihimme Ruotsiin, Norjaan ja Venäjälle.

Suomalaiset innokkaimmat kalastusmatkailijat ja kansainväliset kalastajat tuovat matkailutuloja Suomeen paljon, sillä kalastusreissuihin käytetään paljon rahaa. Raha kehittää erityisesti maaseutualueita, koska usein hyvät kalapaikat sijaitsevat syrjässä tai harvemmin asutuilla järviolueilla. Ulkomaalaiset kalastajat kehittävät myös kalastusopaspalveluita ja kalastusmatkailua parempaan suuntaan, jolloin myös kotimaiset kalastajat innostuvat herkemmin käyttämään kalastuspalveluita. Matkustus, majoittuminen, luvat, opaspalvelut ja ruoka maksavat ja nämä tulot jäävät patojen vuoksi saamatta. Väärin tässä on se, että sähkö, jota tuotetaan voimalassa ei välttämättä edes jää Suomeen, vaan kulkeutuu muihin maihin. (Maa- ja metsätalousministeriö 2013; Discovery plus Suomi 2020; Luonnonvarakeskus 2018.)

3 Kalastus matkailutuotteena

3.1 Kalastusmatkailu ja matkailukalastus

Kalastusta ja matkailua jaotellaan kahteen eri tyyppiin kalastusmatkailijaan ja matkailukalastajaan. Jaottelu perustuu matkan tarkoitukseen. Onko kalastus päämotiivi matkalla vai onko se pieni osa koko matkaa? Markku Myllylän teoksessa on termit kalastusmatkailu ja matkailukalastus selitetty seuraavasti: ”Kalastusmatkailu on matkustamista ja viipymistä vakinaisen asuinpaikkakunnan ulkopuolella kalastuksen harrastamisen ja siitä saatavan virkistyneen vuoksi. Kalastusmatkailijan matkan motiivi on kalastus. Matkailukalastuksessa matkan motiivi on matkailu ja matkailukalastaja harrastaa kalastusta muun lomailun ohessa.” (Myllylä & Laamanen 2005,14.)

Kalastusmatkailija jää alueelle pitemmäksi aikaa ja hänen päämotiivinsa on kalastus ja siitä saatavat elämykset ja nautinto. Matkakohteeseen hänet saa lähettämään alueen kalastustarjonta. Jos alueella on tarjota elämyksellisesti laadukasta kalastusta, se vetää alueelle kalastusmatkailijoita kauempaakin. Kalas-

tusmatkailija käyttää lomallaan rahaa paljon ja kalastukseen käytetty raha jää alueelle, näin alue kehittyy ja vaurastuu. Jorma Tiitisen teoksessa ”Lohirengseitä kalastusmatkailuyrittäjiksi”, kerrotaan, että ”kalastusmatkailija on henkilö, joka matkustaa kotoaan, osallistuu kalastustapahtumaan virkistäytymistarkoituksessa ja yöpyy matkallaan”. Matkailukalastuksessa kalastus on toissijainen motiivi ja sitä harrastetaan matkan sivussa. (Tiitinen 2007.)

Visit Finlandin matkailijatutkimuksen (2018) perusteella 18 % matkailijoista oli kiinnostunut kalastuksesta loma-aktiviteettina, mutta vain 4 % päätyi lopulta lähtemään kalalle. Tästä tuloksesta voidaan päätellä, onko kalastusretki tuotteistettu tarpeeksi houkuttelevaksi ja helpoksi. (Business Finland 2018.)

Kalastusmatkailu ja matkailukalastus eroavat toisistaan siten, että kalastusmatkailussa pääpaino on kalastuksessa ja siihen keskitytään eniten. Kalastusmatkailussa matkailijat ovat alan harrastajia ja vaativat osaavan oppaan.

Matkailukalastuksessa kalastus on yksi osa isompaa matkailupakettia, eli on vain osa matkaa ja ei välttämättä niin merkittävässä osassa matkaa. Matkailukalastuksen ohjelmat tulee olla helppoja tasoltaan, jotka eivät vaadi kokemusta tai ennestään enempää alan tietoa. Kokemuksen tulee olla positiivinen, luontokokemus tärkeä osa retkeä kalastuksen ohella. (Hytönen 2020.)

3.2 Kalastusretki kokemuksena

Outdoors Finlandin kansainvälistymishankkeen (2015–2018) tavoitteena oli kalastusmatkailun kehittäminen helpouden kannalta asiakkaan näkökulmasta. Kalastusmatkailuaktiviteetin tulee olla tietyille porukoille, kuten lapsiperheille ja seurueille helpommin luoksensa vetävä ja rungoltaan sellainen, jossa lyhyessä ajassa saa paljon aikaan jännittävää kalastusta ja sen parhaat puolet esiin. (Business Finland 2018.)

Kalastusta mietittäessä valmiiksi tuotteeksi asiakkaalle tulee miettiä, mikä tekee kalastustapahtumasta elämyksen ja jättää ostajalle hyvän mielen. Saaliin todennäköisyys, koko ja alueen kalalajiston runsaus on päämotiivi monelle lähteä juuri tiettyyn paikkaan kalaan. Joillekin se voi olla ennätyskalan saaminen, pelkkä mahdollisuus riittää jo monelle. Etukäteisodotuksia on myös kalastaa omien

mieltymysten mukaan tietyllä tavalla. Toisille taas saaliin määrä ratkaisee, ta-
pahtumia ja kalaa pitää tulla tasaisesti eikä kalastusmuodolla välttämättä ole
suurta merkitystä.

Kalastuspaikka luo osan elämyksestä ja on iso osa kokonaisuutta. Luontoko-
kemus ja kalastushetki yhdistettynä on unohtumaton kokonaisvaltainen hyvän
mielen ja olon tunne, mikä jättää positiivisen muistijäljen. Hienot maisemat luo
silmäniloa ja se luo lisäarvoa kalastukseen, isoja kaloja narratessa jylhien kalli-
oiden ja rauhallisen veden ääressä saa asiakas arjen paineet loitommas. Alu-
een puhtaus, etenkin veden laatu luo mielikuvan myös puhtaista kaloista ja sitä
myötä myös jatkojalostuksen suhteen, jos asiakas haluaa kalaa esimerkiksi illal-
lispöytään, on saalis puhtaasta vesistöstä pyydettyä ja laadukasta kalaa.

Tärkeä lisäarvo monelle kalastajalle on rauhallisuus eli muiden veneiden ja ka-
lastajien määrä, pyydysten määrä ja rantaviivan asumattomuus. Monet kansal-
lispuistot ovat hienoa aluetta kalastaa sen takia, että siellä on luonnonrauha ja
loma-asuntoja on rannoilla vähän tai ei juuri laisinkaan. Toki ruuhka-aikoina
kansallispuistoissa liikkuu paljon muitakin ja silloin ”rauhallisuus” voi olla mene-
tetty arvo. Silloin kannattaa miettiä liikkumista pääsesonkien ulkopuolella.

Alueen saavutettavuus ja paikalliset palvelut nousee tärkeäksi muualta tulevien,
kuten kansainvälisten asiakkaiden keskuudessa. Kalastuspaikat Suomessa
ovat pääosin helposti saavutettavia, pois lukien tietyt Lapin erämaakohteet, jon-
ne pääsee vain paikallisen oppaan johdolla joko moottorikelkalla tai helikopteril-
la. Kuljetukset lähimmiltä lentokentiltä ja juna-asemilta kalastustukikohtiin ja ma-
joitukseen kannattaa laittaa esille kalastustuotetta suunnitellessa, ettei asiakas
joudu tekemään siinä ylimääräistä työtä ja nähdä vaivaa kuljetuksen saamiseksi,
pahimmassa tapauksessa kohde saattaa pyyhkiytyä asiakkaan mielestä
huonon saavutettavuuden vuoksi, vaikka kohde muuten olisi mielenkiintoinen ja
kunnollinen. Majoituspalvelut ja muu infrastruktuuri paikan päällä tulee olla kun-
nossa varsinkin pitempään pysyvillä asiakkailla. Ravintolapalvelut ovat varsinkin
yritysryhmille iso osa kalastusmatkaa ja siellä halutaan useasti syödä itse pyy-
tämää päivän kalaa ja rentoutua kalastuspäivän päätteeksi. Kalastuskokemuk-
sen ja muut palvelut asiakas pyrkii ostamaan kokonaisena pakettina, joten pal-
velujen yhteensovittaminen ja niiden yhteishinnoittelu on olennaista asiakkaan
palvelukokemuksen lisänä. (Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2001.)

3.3 Talvikalastus matkailutuotteena

Matkailutuotteena kalastus on suosittua kesäaikaan talvikalastusohjelmien jäädessä toiseksi. Kesäkalastuksen puolelta on otettavissa oppia myös talven puolelle ja mahdollisesti hyödyntää asiakassuhteita talvijaksolle. Talvikalastus on tuotteistettava mieleiseksi ja mukavaksi talviaktiviteetiksi, tietyille asiakasryhmille voidaan markkinoida esim. lämpimiä pilkkiteltoja tai mökkejä. Jokaiselle asiakasryhmälle tuote voidaan räätälöidä sopivaksi. Osa asiakkaista lähtee matkalta hakemaan nimenomaan kylmyyttä ja arktista tunnetta.

Talvikalastuksen tuotteistaminen mieleiseksi ja houkuttelevaksi aktiviteetiksi lisää matkailuyrityksen yleensä hiljaista talvisesonkia positiiviseksi liiketoiminnan kannalta ja työllistää työntekijöitä ympärivuotisemmin. Ohjelmapalveluyrityksen ympärivuotisuus luo ympärilleen positiivisen brändin ja ohjelmien luotettavuus paranee asiakkaiden keskuudessa. Lisäpalveluilla saadaan talvikalastuksesta tarpeeksi mielekäästä.

4 Vastuullinen kalastaminen

4.1 Kalan takaisin päästäminen, catch and release

Kalan vapauttaminen on kasvattanut suosiotaan koko ajan, ja siitä on noussut alan tekijöiden ja johtavien kalastusopasyrityksien keskuudessa yhä suosittumppaa. Ruokakalat valikoidaan kalojen keskimittasta ja takaisin päästetään suuret yksilöt ja lain määrittämät rauhoitetut sekä alamittaiset kalat. Suuret yksilöt ovat tärkeää laskea takaisin, koska ne tuottavat parhaimman laatuista mätimunia ja pitävät vesistön rehevöitymistä kunnossa harventamalla särkikalakantoja. Suosittuja kalapaikkoja, kuten hyvä paikka asiakkaiden kanssa ympäri talven pysyy paremmin kalastuspaineelta suojassa kalojen vapautuksen vuoksi ja samat takaisin lasketut yksilöt ovat suuri mahdollisuus saada toisen kerran koukkuun eri asiakkaalle. (Vapaa-ajankalastaja 2021.)

Vastuullista kalastusta on ruokakalojen oikeaoppinen valikointi ja käsittely. Kalareissulla pitää laittaa ruoaksi menevät saaliit kylmään, kuten jäähileellä tai kylmävaraajilla varustettuun kylmälaukkuun. Näin kalat säilyvät tuoreina ja hyvälaatuisina aina ruokapöytään asti.

4.2 Kalusto ja tekniikka vapautukseen

Kalan vapauttamiseksi on valmiina oltava muutamia perusvälineitä, jotta kalan vapautus on sujuvaa. Ahkio tai kalastusvälineille tarkoitettu laatikko sopii vesiastiaksi, johon saatu kala lasketaan koukun irrotuksen ja mittaamisen ajaksi. Hyvät käsineet suojaavat kalastajaa kuin kalaa limapinnan vaurioitumiselta. Säkki tai vapautuskassi, jossa kala punnitaan, on oltava mukana kalan painon saamiseksi. Pitkäkärkiset pihdit sopivat koukun pois saamiseksi parhaiten, koukkua ei pidä ikinä vääntää vaan saada se tulosuunnasta katsottuna pois suoraan. Vaarana on muuten, että kalan kiduskannet tai luusto vaurioituu.

Vapautusmaton on oltava aina kostutettu kalaa nostettaessa siihen. Optimitilanne on se, jos kalaa ei tarvitse ollenkaan nostaa vedestä koukun irrotuksen aikana, jolloin se on koko ajan avannossa suojassa kylmyyttä ja kuivumista vastaan. Nostettaessa kalaa on muistettava sen tuenta, se tarvitsee kahden käden tuen, jossa toinen käsi on mahan alapuolella. Rinnan kohdalta sydämen aluetta on varottava ja vältettävä tukemista siitä kalan selviytymisen parantamiseksi. Vesi on kalalle paras suoja ja aina on muistettava kalan silmien herkkyyttä, ne ovat herkimmät jäätymään ja suojattava aina auringonvalolta, sillä kalan silmät eivät ole tottuneet liian valoisaan.

Kohdekalaa nostossa käytetään kidanavaajia tai kalastaja ottaa kalan ylös liplock -otteella. Liplock -otteessa kalastaja työntää sormensa kalan kiduskantta pitkin leuan alle. Sormista peukalo jää kalan ulkopuolelle, tällä tyylillä kalastajan kannattaa käyttää suojahanskoja, kuten viiltosuojakäsineitä. Jälkimmäinen tapa on kalalle turvallisempi, sillä kidanavaajat voivat vaurioittaa kalan pääosan luuosia. Kalan leukojen vaurioitumista estää koukkujen vähentäminen tai väkäsetömien koukkujen käyttö.

Talvi tuo vaikeuksia kalan vapautukseen, vaurioiden kohdistuminen kalaan on talvella todennäköisempää kuin kesällä. Kylmyys, jään pinta ja kalastajan hi-

taampi toiminta talvella isojen yksilöiden kanssa luo suuremman riskin kalan limapinnan vaurioitumiseen ja jäätymiseen kuin kesällä. Pienemmät ahvenet ja muut kalat on nopea vapauttaa suoraan avannossa irrottamalla koukku suusta. (Vapaa-ajankalastaja 2021.)

Kovalla pakkasella ja tuulella kannattaa käyttää harkintakykyä kalalle lähdön kanssa. Erityistä huomiota silloin tulee kiinnittää vapautuskaluston valmiuteen ja sen on oltava kalastajan lähellä. Omaa toimintaa kalan vapautuksen kanssa kannattaa harjoitella pienempien kalojen kanssa, jolloin päätilanteen tullessa on toiminnan kulku nopeampaa.

5 Kalastuksen tulevaisuus

5.1 Kalastusmatkailun nykytila ja mahdollisuudet

Discover Finlandin artikkelin mukaan vuonna 2008 Suomessa vierailevista ulkomaalaisista matkailijoista 300 000 kalasti matkansa aikana. Koko Suomen kalastusmatkailun mahdollisuus on kattava, rannikkoviivaa löytyy 1100 km, tuhansia järviä ja lampia sekä satoja jokia. Yli 10 % maamme pinta-alasta on vettä. (Discovering Finland 2022.)

Suomen puhtaat vedet ja Saimaan tuotteistaminen nostaa kalastukselle ja kalastusmatkailulle potentiaalia nousta huipputuotteeksi ympäri vuoden. Maa- ja metsätalousministeriö on asettanut 1.3.2022 työryhmän Suomen kalastusmatkailun kehittämisohjelmaan. Työryhmän tehtävänä on Suomen tunnettavuuden lisääminen kalastusohjelmamarkkinoilla ja yritysten toimintamahdollisuuksien, kilpailukyvyyn ja kasvun parantaminen. Suomen kalakantojen ja kalastusmahdollisuuksia pyritään hyödyntämään kehittämisohjelmassa entistä paremmin. (Maa- ja metsätalousministeriö 2022.)

5.2 Onkiminen ja pilkkiminen

Luonnonvarainkeskuksen (2018) vapaa-ajan kalastus tilastokannan mukaan Suomessa suosituimmat kalastusmuodot ovat onkiminen ja pilkkiminen, joita saa harrastaa jokamiehenoikeuksin yhdellä vavalla. Lupia ei tarvitse kuin erityisalueille kuten virtavesistöille ja istutusalueille. Onkimisen ja pilkkimisen suosio selittyy sillä, että aloittaminen on helppoa pienellä vaivalla ja rahalla, se on tekniikaltaan helppoa ja soveltuu kaikenikäisille ja tasoisille. Lisäksi se on melko varma kalastusmuoto kalan saamiseksi. (Luonnonvarakeskus 2018.)

Onkimista harjoittaa yhteensä 882 000 suomalaista ja suurin ikäryhmä on 25–44-vuotiaat (235 000). Harrastajamäärässä mitattuna onkiminen on ollut suosituinta 2000–2010 tilaston vuosiotannassa. Vuoden 2010 jälkeen luku on pysynyt alle miljoonassa. Onkiminen on yhdellä vavalla ja koukulla suoritettua kalastusta, jossa käytetään 3–6 metrin onkea, siimaa, kohoa, onkipainoa ja koukkua syötin kanssa.

Toiseksi suosituinta on pilkkiminen. 555 000 ilmoitti kalastavansa pilkkivavalla ja suosituinta se on 45–64-vuotiaiden keskuudessa. Pilkkiminen on lyhyellä vavalla suoritettavaa vertikaalista ongintaa yleisin talvella pilkkiavannosta. Vavan lisäksi tarvitsee siiman ja pilkin. Pilkkeinä voi käyttää morria, pystypilkkiä tai tasapainopilkkiä. Tasapainopilkkissä ei välttämättä tarvitse syöttiä.

Vuoden 2005 kesä-syyskuussa tehdyssä Maa- ja metsätalousministeriön matkailijatutkimuksessa selvitettiin, kuinka paljon Suomeen matkaavista ulkomailla asuvista matkailijoista harrastaa kalastusta. Tutkimuksessa selvisi 4 % harrastavan eli noin 90 000 henkilöä. Edellä mainitusta määrästä 2 % eli noin 40 000 harrasti pilkkintä vuoden 2003 talvikuukausien aikana tehdyn rajahaastattelututkimuksen mukaan. (MMM Kalastusmatkailun kehittämisen valtakunnallinen toimenpideohjelma 2008–2013)

Luonnonvarainkeskuksen tilastotietoon nojaten suomalaisille kannattaa tarjota myös matkailun näkökulmasta enemmän perinteisiä onki- ja pilkkiretkiä, koska ne ovat suomalaisille suosituimpia tapoja kalastaa. Opastettujen retkien avulla perinteisistäkin kalastusmuodoista kiinnostuu ja oppii kalastamaan tehokkaammin sekä saa ammattilaisen vinkkejä. Onki- ja pilkkiretket ovat myös yrityksen

kannalta tuottoisia, retket ovat halpoja toteuttaa, joten kulut pysyvät pieninä. Myöskään kalustohankinnat eivät ole kalliita. (Luonnonvarakeskus, Tilastotietokanta, Vapaa-ajankalastus 2018)

Euroopan 25 miljoonasta kalastajasta huomattava osa kalastaa onkimalla ja särkikalat ovat pääasiallisesti tavoitelluin saalis kala. Suomen kalastusmatkailulle tämä on kehityskohde ja on kannattavaa kehittää lisää ongintaa kalastusmatkailuun. Särkikaloja Suomessa riittää ja vesistöt ovat maisemallisesti hienompia kalastaa kuin monessa Euroopan kohteessa. Särkikalojen onginta on samalla vesistön hoitoa rehevöitymisen estämisen vuoksi. (Maa- ja metsätalousministeriö 2013.)

5.3 Heittokalastus ja vetouistelu

Heittokalastus ja vetouistelu ovat seuraavaksi suosituimpia tapoja kalastaa, nämä kalastusmuodot vaativat kalastuksenhoitomaksun suoritusta 18–64-vuotiailta ja useammalla vavalla kalastus aina vesialueen omistajan luvan. Luvasta tulee aina tarkastaa kalojen alamitat, rauhoitusalueet sekä ajat ja sallittu kalastusalue. Vetouistelussa tulee kiinnittää huomiota vaparajoituksiin, tuplauistinten käyttö ja koukkujen määrä vieheessä sekä koukkujen väkästen käyttö. Järvissä, joissa on lohikalakanta, tulee huomioida myös kesäpyynnin sallittavuus. Jos se ei ole sallittua, tulee välttää pintaistelua syvillä selkävesillä lohikalajien häiritsemisen vuoksi. (Eräluvut.fi)

Luonnonvarakeskuksen tilastotietokanta toteaa heittokalastusta harrastavan 768 000 kalastajaa, ja heistä suurin osa on 25–44-vuotiaita, 247 000 henkilöä. Toiseksi suurin ikäryhmä on 45–64-vuotiaat, joista 218 000 kalastaa heittokalastamalla. Tarkastellessa ajanjaksoa 2000–2018, heittokalastuksen suosio on pysynyt likimain samana. Luvut harrastajamäärissä heittävät 677 000 ja 830 000 välillä. Harrastajamäärä heittokalastuksessa on ollut korkeimmillaan vuonna 2006 ja alhaisimmillaan 2014. (Luonnonvarakeskus 2018.)

Vetouistelu on Luonnonvarakeskuksen tilaston pohjilta 494 000 henkilön tapa harrastaa kalastusta. Valtaryhmänä on 25–44-vuotiaat, joita on 161 000 harrastajaa. Suosio on vuodesta 2000 vuoteen 2018 ollut kasvava. Uistelu on ylivoimaisesti kallein tapa harrastaa, siihen vaaditaan vene ja uisteluun sopivaa ka-

lustoa. Kalastustapahtumina vetouistelukisat ovat yleisiä ja niitä järjestetään ympäri Suomea. (Luonnonvarakeskus 2018.)

6 Opinnäytetyön toteutus

6.1 Aiheen valinta ja toimeksiantaja

Opinnäytetyö alkoi keväällä 2021, jolloin aiheeksi valikoitui työelämätahon pohjalta talvikalastuksen kehittäminen. Toimeksiantajan kanssa päädyttiin aiheeseen, jonka näimme hyväksi kehityskohteeksi.

Aihevalinta on itselleni läheinen ja asia, ja haluan kehittää sitä yhdessä toimeksiantajani kanssa. Näen asiassa paljon potentiaalia tulevaisuudessa. Talvikalastusta ja talvimatkailua on hyvin vähän pyritty kehittämään Saimaan alueella ja pysytty perinteisissä talvikalastusohjelmissa. Tavoitteena on saada matkailijat kiinnostumaan enemmän Saimaan alueen tarjonnasta ja talvesta järven äärellä uusien talviohjelmien parissa. Kesäsesonki Saimaalla on matkailun kannalta hyvä ja siitä voi siirtää oppia talvijaksoonkin. Itä-Suomen monipuoliset järviolueet Saimaa mukaan lukien, luo ainutlaatuisen ympäristön ja mahdollisuuden luoda jotain uniikkia matkailutuotetta. Kehitys ja kysyntä on lähinnä ollut suomalaisille ja ulkomaalaisille aloittelijoille suunnattu, joten sitä pitää enemmän ohjata myös vaativien pro-kalastajien urille. Kehittämällä palveluita parempaan ja houkuttelevampaan suuntaan, tuotteista kiinnostuvat myös suomalaiset asiakkaat eri tasolla.

Toimeksiantajana on Saimaa Holiday Eräpalvelu Oy Oravista, joka tuottaa ohjelmapalveluja ympäri vuoden Haukiveden alueella. Toimipisteinä Oravi ja Porokylä Rantasalmella. Porokylässä on toimintaa talvisin, jolloin siellä on ohjelmana moottorikelkkasafarit, poro-ohjelmat ja pilkkiretket. Porokylän talvimatkailutuotteet ovat Järvisydämen myyntipalvelussa myynnissä, joten laadukkaat pilkkireissut saavat näkyvyyttä esimerkiksi siellä vierailevien yritysasiakkaiden kohdalla.

Kuva 1. Pääalue kehitettäville pilkkiretkille. (Kuva: Saimaa Holiday Oravi).

6.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa toimeksiantajalle esimerkkejä laadukkaista pilkki- ja talvikalastustuotteista, jotka sopivat niin vasta-alkajille, kuin kokeneille tai ylellisyyttä vaativille kalastusturisteille. Kalastusohjelmajapaalveluiden kehitys hyödyntää kansainvälisten asiakkaiden kiinnostusta kansainvälisillä markkinoilla, jos tuote on laadukas ja omalla tavallaan uniikki.

Toimiva kalastustuote kauniissa ympäristössä kuin Suomen puhdas talviluonto, etenkin Saimaalla, luo valtavan potentiaalın tulevaisuuden kehittämislle. Valmiita olemassa olevia talvikalastusohjelmia on, mutta niitä ei ole suunnattu tarpeeksi vaativamman tason kalastusmatkailijan tarpeisiin. Aloitteijoiden ohjelmat pitää saada matalan kynnyksen tasolle, että aloittaminen on helppoa. Opinnäytetyön tekemisen tavoitteena oli kehittää myös omaa osaamista ammatillisesti talvikalastusohjelmajapaalvelujen suunnittelussa ja toteutuksessa. Opinnäytetyö antaa tietoperustaa ja selvittää arvoja, joita asiakas arvostaa ja kaipaa matkallaan. Tietoa pyritään hyödyntämään siten, kuinka ohjelmajapaalvelua voitaisiin kehittää Suomen talviolosuhteiden mukaan ja mikä on Suomen potentiaali talvikalastuksen kärkimaana.

6.3 Tutkimusmenetelmän valinta

Tutkimusmenetelmänä oli kirjoituspöytä tutkimus, jokainen ammatillinen teos vaatii tutkimustavan, johon kuuluu tietojen keräystä eri lähdemateriaaleista ja

niiden kokoamista. Peilasin lähdeaineistojen tuottamaa tietoa omaan laaja-alaiseen käytännön kokemukseen ja tein siltä pohjalta johtopäätöksiä, jotka ilmenevät tuotesuosituksissani. Lähdeaineistoja käytin hyväkseni syventääkseni tietämystä kalastajista harrastajina ja matkailupalvelujen käyttäjinä. Aineistojen avulla selvitin myös tulevaisuuden näkymiä kalastukseen liittyen elinkeinona ja mahdollisena oman yrityksen perustamisena. Sovelletuista tiedoista on oltava hyötyä jollekin, tässä opinnäytetyössä pyritään saamaan talvikalastustuotteista laadukas, laajemman asiakasryhmän aktiviteetti. Tutkittava kohde on rajattu kalastusaktiviteeteista talvikalastukseen, jossa aiempaa tietoa pystyi kehittämään ja soveltamaan talviohjelmien kehittämiseen.

Kirjoituspöytätyö on edullinen ja mahdollistaa pitkäaikaisen tutkimisen. Huonoja puolia saattaa olla se, että helposti oma näkemys heijastuu tekstiin ja lähteiden valintaan sekä niiden tulkintaan. Tutkimusmenetelmällä pystyi selvittämään tutkittavaa asiaa mielestäni luotettavasti ja menetelmän avulla oli loogista peilata teoriaa kehitettävään asiaan. (Vilka 2015.)

7 Talvikalastusohjelman tuotteistaminen ja markkinointi

7.1 Tuotesuositukset

Visit Finlandin tuotesuosituksissa tulee ilmi kalastusohjelmien osalta se, että asiakkaan puolesta mahdollisimman moni asia on valmiina ja tehty helpoksi, asiakasystävälliseksi. Asiakasta palvellaan korkeatasoisesti ja tuotteen kuvauksessa näkyy palvelukielet, retken kesto, tarvittavat asiakkaan omat varusteet ja tuotteeseen sisältyvät, ohjelman kuvaus on selkeä kuten kalalajit, vesistön kuvaus ja kalastusmenetelmät.

Kalastusoppaan tulee olla kokenut asiantuntija omassa tehtävässään kyseisellä alueella, hänellä tulee olla vuokraveneenkuljettajan tutkinto, ensiapukoulutus ja hygieniapassi. Kalastuslupien tulee olla kaikilla kunnossa, ohjelmapalvelussa käytettävä vene tulee olla rekisteröity ja katsastettu vuokravenekäyttöön. Tur-

vallisuus on otettu huomioon varusteissa ja ennen retkeä asiakkaalle kerrotaan turvallisuusasiat. (Business Finland 2022.)

7.2 Kalastusohjelmopalvelun tuotteistamisen perusta

Kalastusmatkailutuotteessa ohjelman on oltava korkeatasoinen ja kokeneeman kalastajan tarpeet tyydyttävä kokemus. Laatua vaaditaan oppaalta, välineistöltä ja kalavedeltä. Matkailukalastuksessa asiakas ostaa palvelun sopivan tilaisuuden koittaessa ja toissijaisena aktiviteettina. Matkailukalastajalle riittää tavallinenkin kalastuskokemus, jos kohteen ympäristö ja muut mahdollisuudet ovat riittävät.

Kalastusaktiviteetin tuotteistaminen tulisi olla hoidettu niin, että ohjelman pystyy käytännössä opastamaan jokainen kalastusopas ja alan ammattilainen. Ohjelman haastavuuden määrittää kuitenkin yrityksen luonne, onko yrityksessä työntekijöitä kymmenen vai onko kyseessä yhden miehen erikoisosaamisen kautta luotu bisnes? Hyvin tuotteistetussa palvelussa työtä voidaan siis jakaa muille, mutta yhden henkilön ammattitaidon varassa pyörivä tuote taas houkuttaa erikoisuudellaan ja saa näkyvyyttä alan ammattiosajien keskuudessa. (Tonder 2013, 31.)

Esimerkkinä kalastusohjelmopalvelusta: massalle myyty tavallinen pilkkiretki, saaliskaloina pienet kalat. Tämän ohjelman osaa vetää jokainen ammattiopas ja tuote on tuotteistettu ensikertalaisille pilkkimisestä kiinnostuneille, ja he saavat retkestä ikimuistoisen muistijäljen. Toinen pilkkiohjelma, joka on suunnattu vaativammalle asiakaskunnalle, voisi olla kaikuluotaimen avulla tehty pilkkiretki isoja kaloja pyydystämään. Retken vaativuus haastaa oppaan osaamista, mutta on tietyille asiakaskunnalle mielenkiintoinen ja massasta poikkeava kalastusmatkailutuote.

7.3 Kalastusohjelmopalvelun kehittämiseen liittyvät erityispiirteet

Ohjelmopalvelua kehittäessä tulee huomioida matkailun nykytilanne ja asiakkaiden mieltymykset kyseistä tuotetta kohtaan. Talvikalastus ja arktinen kokemus, kylmyys, lumi ja jää ovat tulevaisuuden matkailussa valttikortteja ja erilaisen elämyksen mahdollistajia. Tähän Suomella on hyvät edellytykset nostaa

kalastustuotteista talvikalastus uniikkituotteeksi, jota voi harrastaa vain harvoissa maissa ja paikoissa. (Konu 2017, 78.)

Kalastusmatkan luotettavuutta parannetaan antamalla palvelulupaus, ”kalatakuu”. Jos kalaa ei saada retkellä, rahat annetaan takaisin. Tämä luo asiakkaalle yrityksestä tai kalastusoppaasta osaamisen kuvan ja luo vetovoimaa tuotteen ympärille. Yrityksen ja tuotteen brändi kasvaa asiakaslupauksen myötä, jos sitä voidaan toteuttaa. (Tonder 2013, 20.)

7.4 Mukavuutta ja hyvinvointia lisäävät tekijät

Yleinen käsitys talvikalastuksesta on kylmyyden tunne ja kaloja ei saa. Miksi siis edes lähteä talvella hyiselle jäälakeukselle kalaan? Talvi ja siihen liittyvä aktiviteetti saa pimeään vuodenaikaan mielen korkeammalle ja kalastus auttaa lievittämään arjen stressitiloja. John Reddonin ja Salvatore Duranten artikkelissa, *The benefits of environmental preservation*, todetaan stressin helpottuvan luonnossa oleskelulla ja luonnon tuottamat äänet lievittävät psykologista stressiä. Luonto saa ajattelemaan kaiken positiivisemmin ja ihminen tuntee olemassaolonsa. (Reddon & Durante 2017, 3.)

Nykyään on tarjolla paljon eri kehonosiin laitettavia lämmittimiä, etenkin jalkoihin ja käsiin, jotka paleltuvat muita ruumiinosia helpommin. Lämmintä oloa kaipaavat voivat tilata aktiviteettiin mukaan kamiinalla varustetun pilkkittelän tai liikuteltava malli tuulensuojaksi. Ulkotulet tai jälle tehty nuotio tulipaljun päälle luo tunnelmaa ja siinä saa lämmiteltyä käsiä ja valmistettua retkievästä tai paistaa makupaloja juuri pyydetyistä kaloista.

Talven kalastusaktiviteetteja on hyödyllistä ja kestävä tuotteistaa sen vuoksi, koska Saimaalla, Haukivedellä on vahva valkolihaisten kalojen kanta. Norpansuojelun merkitys kalakannoille on parantava tekijä kesäkaudella. Talvikalastusvälinein pyydetään pääasiassa näitä edellä mainittuja kaloja. Myllylän kirjan mukaan toivotuimpia saaliskaloja ovat luontaisesti lisääntyvät hauki, ahven, siika ja kuha. Oikein tuotteistettuna ja vaihtelemalla kalapaikkoja sesongin aikana, kalakanta kestää kalastuspaineen. (Myllylä & Laamanen 2005, 13).

Matkailututkimus-lehden tutkimuksessa Eelis Paukku toteaa, että yksittäinen kala on kalastusmatkailussa huomattavasti arvokkaampi kuin ammattikalastuksessa. Kaupallisessa myynnissä kalan arvo jaetaan vielä kahteen osaan, saaliin jalostukseen ja sen vähittäismyyntiin. Asiakas kalastusmatkalla jättää suuren osan käyttämästään rahasta lähialueelle ja siitä hyötyy koko matkailualue. (Ilola & Rantala 2020, 3.)

Suomi on luonnoltaan ja vesistöiltään rikas maa ja talvikalastukseen löytyy monenlaista vaihtelua. Isoja reittivesiä ja pienempiä lampia sekä pienvesistöjä löytyy runsaasti. Isommat vesistöt ovat puhtaita ja kalaisia, jotka pitää tuoda markkinoinnissa ja tuotekuvauksissa esille vahvuutena. Esimerkiksi monella eurooppalaisella ei ole mahdollisuutta harrastaa kotimaassaan talvikalastusta, joko ilmasto-olojen tai vesistöjen puutteen vuoksi. (Huusari 2020.)

Työ- ja elinkeinoministeriön raportin mukaan, talvikalastusohjelmia kannattaa tuotteistaa ja markkinoida muiden palveluiden kanssa, kuten majoituksen ja ravintolapalveluiden yhteydessä. Alueen lähimmät kalastusopas- ja ohjelmapalveluyritykset pitää saada toimimaan yhteistyössä tarpeeksi laajan asiakaskunnan saamiseksi ja että tuote pääsee ulkomaisille turisteille näkyväksi. Monelle ulkomaalaiselle käsite "ice fishing" on harvinainen ja se on yksi haaste saada talviaktiviteetit tarpeeksi helposti esille hakukoneisiin. (Itä-Suomen kalatalousryhmä 2015; Työ- ja elinkeinoministeriö 2011, 299.)

7.5 Järven tuotteistaminen toimipaikkana

Matkakohteilla on aina ollut keskenään kilpailua alueen vetovoimaisuudessa. Henna Konun, Juho Pesosen ja Helen Reijosen teoksessa "Matkailuliiketoimintaa teoriasta käytäntöön, 257", kerrotaan alueen kilpailukyvyyn olevan silloin parhaimmillaan, kun se pystyy tuottamaan lisää matkailijoita, heiltä tulevaa kasvivirtaa ja saamaan he matkasta tyytyväiseksi. Tämän kaiken tulee tapahtua niin, ettei se aiheuta paikalliselle väestölle tai luonnolle haittaa. Kestävän matkailun kehitys ja vaaliminen on tässä yhteydessä arvo niin matkailijoille kuin koko alueella elävälle kansalle.

Järven matkailuvaltti on sen symbolisuus monessa eri muodossa. Vesi on luonnonvara, elämän mahdollistaja ja virkistyskäytössä läsnä. Järvi tarjoaa parhaimmillaan monipuolisen matkailuympäristön sen maiseman kauneudella, se luo matkailijalle kiireettömyyden ja vapauden tunteen. Järvellä on mahdollisuus harrastaa paljon erilaisia aktiviteetteja ja jokainen löytää oman tapansa viihtyä järvellä. Vesimaisema vaikuttaa positiivisesti mielen hyvinvointiin, joten voidaan todeta vesistömatkailun olevan osa hyvinvointimatkailua. Järvimatkailu on iso käsite ja sitä voidaan kokea rantabaarissa kuin järvenselällä tai luodolla. Konun mukaan järvimaiseman kauneudessa tulee olla kolme asiaa: vesi, metsä ja kumpuileva metsä. Suomalaisissa järvimaisemissa tämä toteutuu. (Konu, Pesonen & Reijonen 2020.)

8 Talvikalastusohjelmajpalvelujen tarjonta ja kehittämismahdollisuudet

8.1 Tuotteistamisen kohdealue

Kehittämisalueena on Haukiveden järviolue Saimaalta, Linnansaaren kansallispuiston ja Porosalmen Porokylän alueelta. Toimeksiantajan päätoimipaikka on Oravissa, ohjelmien lähtöpaikkana on myös Porokylä Rantasalmen puolella. Talvikalastusohjelmien kehittäminen jo olemassa olevan tarjonnan pohjalta on kehitettävä asia. Nykyisestä tarjonnasta löytyy perinteinen kahden tunnin pilkkiretki, joka sopii kaiken tasoisille. Lisäksi on pilkkikoulu-, lohipilki- ja madepilki-ohjelmat. Tarjontaan on hyvä saada lisäksi hieman erilaista koettavaa ja ylläilyttä. (Oravi Village 2022.)

Talviohjelmiin saa sisältöä, kun niihin liittyy erilaisia kalastusmuotoja tai välineitä, mitä ei ennen ole käytetty tai niiden käyttö vaatii enemmän opettelua. Nykyisessä tarjonnassa ei ole huomioitu ison kalan pilkkijöitä, viitaten perinteisiin haukeen, kuhaan ja ahveneen. Oravin alueen vesissä on mahdollisuuksia onkia isoja kaloja talvella, suuria haukia ja ahvenia esiintyy vesissä suhteellisen hyvin. Oravista kansallispuiston vesille lähtiessä täytyy huomioida talviset liikkumisra-

joitukset, jolloin saa kulkea vain merkityllä talvivaellusreitillä, joka kulkee Oravista Linnansaaren kautta Järvisydämeen. (Oravi Village 2022.)

Porosalmen Porokylässä on Oravin Eräpalvelun toinen toimipiste, jossa tapahtuu talviaktiviteetteja, poro-ohjelmia ja moottorikelkkasafareita. Pilkkiohjelmana on ”pilkkiareena” Porokylän Pirunkirkkovuoren alla, missä voidaan järjestää vaikka pilkkikisat ja tarjolla on kuumaa juotavaa ja pientä purtavaa. Hotel Spa Resort Järvisydämellä ja Porokylällä on myyntipalvelu aktiviteetteihin. Porokylä sijaitsee aivan Järvisydämen vieressä. (Porokylä 2022.)

8.2 Tarjonnan kehittäminen

Olemassa olevia talvikalastusohjelmia aloitetaan kehittämään pilkkikouluohjelmasta, joka oli talvella (2021) tuotetestissä Oravissa. Ryhmä kerättiin nettimarkkinoinnin kautta kasaan, Facebookissa järjestettiin tapahtuma ja ilmoitettiin sen olevan ilmainen. Ohjelma oli sellaisille, jotka eivät ole ikinä kokeilleet pilkintää tai ovat harrastaneet sitä vähän. Aluksi kerrottiin toimintaohjeet, välineiden käyttö, turvallisuusohjeet ja ohjelman aikataulu sekä kulku. Ohjelmassa esiteltiin pilkinnän eri muotoja ja perustekniikka normaaliin pienen kalan pilkintään. Ohjelman lopussa näytettiin hieman kaikuluotainpilkintää ja kuinka kalat reagoivat houkutusliikkeisiin ja eri pilkkeihin. Siirtyminen tehtiin moottorikelkalla ja asiakkaat otettiin rekeen kyytiin. Safaritaloon tullessa kerättiin palautelomakkeet, jossa kysyttiin, miten opastus ja välineet toimivat.

Palautelomake
Pilkkikoulu

1 2 3 4 5

☹ ☹ ☹ ☹ ☺

Ohjelman sisältö

Välineet

Opastus

Yleisarvosana

Opitko uutta? Kyllä Ei En osaa sanoa

Kehitysehdotuksia:
Asyypuutuu → kotoo!

Kuva 2. Palautelomake pilkkikoulu tuotetestauksesta Oravissa. (Kuva: Niko Venäläinen).

Kehitettävää tässä on vielä eri paikkojen etsintä ja parantaminen talvea varten. Kalapaikoille kannattaa viedä mahdollisuuksien mukaan sumppuja, turoja tai talvella tehdä lumiseen aikaan alueelle laikkuja. Mäskääminen on tehokas tapa houkuttaa paikalle kalaa, niiden perässä kulkeutuu myös petokaloja lähettyville. Mäski on houkutusjauhetta, joka houkuttaa tehokkaasti pienelle alueelle erityisesti särkikalaa. Pilkkikoulu tyyppistä ajatusta on helpompi kehittää, kun saalisvarmuus on hyvä ja jokainen asiakas saa kalaa oppaan vinkeillä sekä paikallisilla paikkavinkeillä. Paikkavinkeillä tarkoitetaan pienellä alueella olevia lumilaikkuja, lumettomia kohtia tai pohjanmuodon vaihteluita.

Kalasumpun sijoitus tulee tehdä jo avoveden aikaan suunnitellulle onkipaikalle. Huomioon tulee ottaa ensiksi sumpun laillinen sijoitus ja kalaveden omistajan lupa. Kalojen valinta tulee tehdä pilkkiohjelman ja asiakassegmenttien mukaan. Yleisesti isompi sumppu on harvaverkkoinen ja siellä on kookkaampia kaloja. Turot ovat isoja oksia, jotka houkuttavat kalaa ympärilleen ja ovat hyviä onki-

paikkoja ympäri vuoden. Kutuaikana ne keräävät kalaa ja mäti kiinnittyy oksiin antaen niille turvaa. Pienet kalat kerääntyvät ympärille, koska ne saavat turosta suojaa ja turvaa petokaloilta. Ympärillä olevat pienet kalat houkuttavat paikalle luonnollisesti myös petokaloja, ja turon ympäristöstä voi tulla isompien kalojen saalistus- ja syöntipaikka. Paras syvyys virittää turoja on matalassa, yhden ja kolmen metrin syvyysvälillä. (Kalapedia 2010.)

8.3 Uusi tarjonta, kaikuluotain pilkinnässä

Uusia asiakkaita on nykyaikana houkuteltava ohjelmiin jollain uudella ja mielenkiintoisella. Nykytekniikka on luonut talvikalastuksestakin nautinnollisempaa ja jäällä oleminen ei tunnu tylsältä, kun on aina jotakin seurattavaa. Kaikuluotain jääkalastuksessa on helpottanut kalojen reagoitien oppimista ja luonut lisämielenkiintoa ja toivoa, että avannon alla on jotain. Kaikuluotaimen näyttö vertikaalisessa kalastuksessa on tehokasta, hauskaa ja isoja kaloja on helpompi saalistaa näkemällä tavallaan pinnan alle ruudusta. Luotainaikakausi on tuonut pilkintään myös uusia harrastajia, kun vauraamman kalan mahdollisuus on lisääntynyt. Vauraammilla kaloilla tarkoitetaan tässä yhteydessä useamman kilon haukia ja kiloluokan ahvenia, jotka ovat selvästi kookkaampia normaaliin pilkkisäiliiseen verrattuna. Erityisesti jigikalastajat kesällä ovat siirtyneet talviseen kaikuluotainpilkintään, sillä siinä on paljon samaa kuin kesällä tekniikan suhteen.

Ohjelmapalveluyrityksen on hankittava luotainreppu yhdistelmiä, joista löytyy muutama pilkkivapa, sohjokauha, nostokoukku sekä luotain akkuineen ja anturi-johtoineen. Repun on oltava kevyt ja yksinkertainen, jonka sisällä on iso muoviämpäri ongille ja luotaimen näytön on oltava siirtymien ajan suojassa repun sisällä. Akun lataus on tehtävä helpoksi, jotta retken jälkeen on helppo painaa ne lataukseen seuraavaa retkeä varten.

Luotainpilkkiohjelmat vaativat vesistöltä sen, että siellä on mahdollisuus onkia isompaa kalaa ja luotainpilkkijät pääsevät käyttämään pääosin isoja tasapainopilkkejä. Oravin Haukivedellä ja lähialueen pienvesistöissä pilkkipaikkoja on, jossa luotain ja isolle kalalle tarkoitettut pilkit pääsevät oikeuksiinsa. Kalarikas vesistö, joka tarjoaa talvella tällä pyyntimuodolla hyvänkokoista ahventa ja tassaisesti näiltä paikoilta saa väliin myös haukia, joka on asiakkaille talvella kalastuselämys. Leutoina, vähälumisina talvina myös kuhan on huomattu Saimaalla

siirtyvän hieman matalampaan talvimontuista, jolloin niiden tavoittaminen on helpottunut ja saadaan myös kuhia siiman päähän. Oppaalta vaaditaan paikkatuntemusta ja kokemusta. Saalisvarmuus kokeneen talvikalastukseen perehtyneen oppaan kanssa nykyaikaisilla välineillä on huippukorkea myös talvella.

Minna Ruckensteinin, Johannes Suikkasen ja Sakari Tammissen teoksessa, ”Unohda innovointi. Keskity arvonluontiin.” 18–19, kerrotaan, kuinka jokin esine voi luoda arvoa ongelmanratkaisussa ihmiselle ja luo näin lisäarvoa. Ihmiset haluavat tuotteen, vaikka se olisi hinnaltaan korkeampi kuin toiset vastaavat. Tässä tapauksessa ohjelmapalveluyrityksen brändi kohenee sen vuoksi, että se eroaa muista tuottajista erilaisella palveluntarjonnalla, kuten kaikuluotaimen avulla tapahtuva pilkkiohjelma. Brändin nostatus ei ole taloudellista hyötyä suoraan, mutta edesauttaa sitä pitemmällä aikajaksolla, jolloin samat asiakkaat pysyvät yrityksessä jatkossakin. (Ruckenstein, Suikkanen, Tamminen 2011, 18-19.)

Kuva 3. Luotainpilkintää Linnansaaren kansallispuistossa. (Kuva: Niko Venäläinen).

8.3.1 Luotainpilkin asiakaskunta

Asiakaskunta koostuu jo valmiiksi pilkintään perehtyneihin kokeneempiin tai kokeneisiin kalastajiin, jotka haluavat kokea luotainpilkinnän hyödyt. Toisena pääasiallisena asiakasryhmänä ovat yritysryhmät, jotka haluavat kokea pilkinnän elämystuotteena ja nauttia lajin helppoudesta uusilla välineillä. Linnansaa-
ren Saimaan saaristoluonto tarjoaa asiakkaille ympäristön, joka on hieno maisemallisesti kalastaa ja tarjoaa itsessään luontoelämyksen.

Luotainpilkkiohjelma on luokiteltavissa ”niche-tuoteeksi”, joka tarkoittaa tietylle asiakasryhmälle sopivaa omanlaista erikoistuotetta. Luotaimella varustettuja pilkkiohjelmia on tarjolla vähän, joten asiakaskunnan tarpeita ei ole tarpeeksi tyydytetty. Markkinoita ja kilpailua on harvassa, joten yritys saa päättää tuotteelle korkeamman hinnan erikoisuutensa vuoksi. Erikoistuneet ohjelmat sopivat parhaiten pienille tai keskisuurille yrityksille, jotka ovat profiloituneet kalastusohjelmopalveluihin.

8.2.3 Välineet pilkkiohjelmassa

Luotainpilkki ohjelmopalveluun sisältyy lumi- ja jäätilanteen mukaan siirtyminen kalastusalueelle moottorikelkalla. Nykyisellä tarjonnalla se onnistuu nelitahtisilla ja hiljaisilla kelkoilla, mutta tulevaisuudessa sähkökelkat ovat pieneen, kevyeen siirtymiseen norppavesillä ekologinen ja viisas valinta. Pilkkipäivän ajaksi sähkökelkkojen akku kestää helposti tehdä siirtymät. Jos pilkkipaikat ovat rajoitus-
alueilla, sinne on ajettava talvivaellusreittiä pitkin ja käveltävä lyhyt matka pilkki-
paikalle. Jos alue ei ole moottoriajoneuvoille kielletty, saa siellä ajaa muuallakin. Heikon jää, tai muun syyn takia siirtyminen voidaan tehdä myös lihasvoimin joko potkukelkalla tai kävellen ahkio perässä. (Maa- ja metsätalousministeriö 2021, b.)

Kovan pakkasen ja viiman aikaan ryhmän pyynnöstä, voidaan jäälle virittää lämmin iso teltta, jossa on tarjolla kuumaa juotavaa ja pientä snack-tyyppistä purtavaa. Teltta on käytössä ryhmälle koko tapahtuman ajan tai niin kauan, kun halutaan pysyä alueella. Lämmön telttaan tuo kamiina. Lisäksi jäälle viritettäisiin pilkkiteltoja, joiden sisällä voi pilkkiä käyttäillen isoja kaloja ja ajoahvenparvia. Nämä teltat ovat helposti siirreltäviä ja tuulensuojaa varten. Kevytrakenteisia

pilkkimökkejä kannattaa pitää lomakeskuksen tai yrityksen lähivesistön lähellä, jonne ne ovat lyhyt matka kuljettaa ja mahdollisesti talven aikana huoltaa. Myös aktiviteettien kysynnän ja toiveiden mukaan ne olisi moottorikelkalla tai mönkijällä liikuteltavissa toiselle kalastuspaikalle. Mökissä on sisällä pieni kamiina, valot, penkit, pieni pöytä ja lattiassa on aukkoja pilkkireikiä varten. Suomessa pilkkimökkien käyttö yrityksissä on erittäin harvinaista, mutta Pohjois-Amerikassa se on yleistä ja liikevaihdoltaan merkityksellistä toimintaa. Lämmin pilkkimökki madaltaa kynnyistä lähteä kylmään talvikalastusohjelmaan. Mökkien suunnittelussa ja rakentamisessa on huomioitava niiden sopiminen maisemaan. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2011, 299.)

Pilkkireikien tekemiseen oppaalla on sähkökaira ja mahdollisesti myös asiakkailla käytössä, jolloin reikien teko nopeutuu ja kalaparvet löytyvät helpommin varsinkin paksumman tai kerrostuneen jään aikaan. Kairan on oltava vähintään kahdeksantuumainen, jotta kalat mahtuvat reiästä ylös. Sähkökairan käytössä on annettava erittäin hyvät turvallisuusohjeet kairan käyttöön ja säilyttämiseen. Isoja kaloja varten on vastuullista olla mukana vapautusmatto ja vedellä täytetty ahkio kalan vapautuksen vuoksi. Pilkkeinä käytetään tavoitekalalle sopivaa viehettä, yleensä sopivan kokoinen ja värinen tasapainopilkki tai hauelle lätkä-uistin. Lätkäuistin on sama asia kuin lusikka-uistin, pelti myös nimeltään.

Vaateetuksena on talviaikaan lämpimät toppahaalarit, pipo, villasukat vuorisaappaille ja kynsikkäät reilun kokoisilla rukkasilloilla. Käsineiden ja jalkineiden sisään voi laittaa olosuhteiden vaatiessa lämmittimiä, jotka kestävät pilkkiretken ajan lämpiminä. Myös lämpöliivejä on olemassa kylmyydestä kärsiville.

8.4 Ismetekalastus

8.4.1 Ismetekalastus ja ootto-onginta

Ootto-onginta on sananmukaisesti ongintaa, jossa viritetään onki syötillä veteen ja jätetään se odottamaan tärppiä. Syöttinä voi olla kalatäky, joka sopii useimmille petokaloillemme hauelle, ahvenelle, kuhalle ja mateelle. Tahnapalloa käytetään kirjolohen onginnassa. Ootto-ongella voidaan kalastaa aktiivisen pilkinän lomassa, kunhan muistaa asianmukaiset luvat ja oikeuden useamman vaivan käyttöön, seuraavassa luvussa siitä tarkemmin.

Ismete on sukua perinteiselle täkykalastukselle ja jalostunut siitä. Ismetessä käytetään jään päällä lyhyttä noin metrin mittaista vapaa ja siinä on kela. Syöttinä on joko elävä tai kuollut täkykala. Täkyvapa asetetaan telineeseen tai jäälle siten, että siima juoksee vapaana kelalla kalan tärpätessä ja samalla lippu tai äänimerkki antaa kalastajalle merkin tärpistä. Vapoja voi olla pyynnissä yhtäaikaan useampia, lupien sallimissa rajoissa. Kalastonhoitomaksulla saa kalastaa kukin yhdellä vavalla.

Asiakastuotteena kalastus, joka on osittain odottamista, on oltava kalastusalueen keskiössä tukikohta. Tukikohtana on lämmin telta tai hyvällä kelillä tulipalju ja nuotio, minkä ääressä oleillaan tärppivälien välisenä aikana. Jos aika käy pitkäksi ja ismetevapoihin kalojen syönti on huonoa, voi ohessa kokeilla pilkkimistä tai aktiivisesti vaihdella täkyonkien paikkoja, syvyyttä sekä täkykalan kokoa ja lajia. Ismetekalastus on tehokkainta heti alkutalvesta ja toinen pääsesonki ajoittuu loppukevääseen.

8.4.2 Lupapolitiikka täkyonginnassa

Kalastuksenvalvonnassa joutuu soveltamaan perinteisen koukkukalastuksen lupia talviseen ootto-ongintaan ja ismete kalastukseen. Ismete on kalastusmuotona vielä kalastuslainsäädännössä lokeroimaton käsite, joten vesialueen haltija soveltaa luvat koukkupydyksiin tai vapakalastukseen, jossa tarvitaan lupa useammalle vavalle. Kalastuksenhoitomaksu on suoritettava 18–64-vuotiaiden, sillä ismeten harrastaminen ei kuulu ilmaiseen jokamiehenoikeuteen, ongintaan tai pilkkimiseen. (Eräluvut.fi 2021; Ympäristöministeriö 2020.)

Haukivedellä kalan käyttäminen on kiellettyä täkynä talviaikaan, joten kalastuksen on tapahduttava toimialueen lammissa ja pienvesistöissä, joissa kalastus on siinä määrin norppaturvallista. Lainaus Maa- ja metsätalousministeriön sivuilla annettuun Valtioneuvoston ohjeistukseen:

(”Saimaannorpan keskeisillä elinalueilla on kiellettyä käyttää valtioneuvoston asetuksessa kiellettyjä pyydyksiä, joita ovat

1) pitkäsiima ja muu koukkupydyys, jossa käytetään syöttinä kalaa tai kalanpalaa (ei kuitenkaan onginta, pilkintä tai viehekalastus).

Onkimalla aktiivisesti vapa kädessä saa käyttää kalaa täkynä. (Maa- ja metsätalousministeriö, Saimaannorppa kalastussäännöt). Opastetuissa kalastusaktiiviteeteissa tarvitsee aina vesialueen omistajan luvan, niin kesällä kuin talvellakin. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2011.)

8.4.3 Asiakaskunta täkyongintaan

Asiakkaiksi sopii niin aloittelijatkin kuin kokeneemmatkin kalastajat. Tuote on helppo ja tuottaa asiakkaalle elämyksiä jään päältä tehdyssä kalan väsytyksessä. Venäläiset asiakkaat rakastavat haukea urheilukalana ja kalastavat sitä eniten, haukea arvostetaan. Kalastusmatkailun kehittämisen valtakunnallisen toimintapohjan mukaan venäläiset asiakkaat pitävät yli kahden kilon haukea suurena ja pitävät Järvi-Suomen aluetta houkuttelevana matkakohteena. Järvi-Suomi on venäläisille omalla autolla saavutettavissa, on rauhallista ja saalisvarmuus on hyvällä tasolla. Itä-Suomen Kalatalousryhmän tilaston mukaan (Venäläisten ja balttien kalastusmatkailijoiden tarpeet ja toiveet Suomen kalastusmatkailupalveluilta), 81 % venäläisistä tykkää talvella harrastaa pilkintää ja 65 %:lle hauki on suosituin saaliskala. Järvi on lähes kaikille venäläisille mieluisin kalastuspaikka, 94 % ilmoittaa Itä-Suomen Kalatalousryhmän esityksen mukaan kalastavansa eniten järvellä. Nykyinen 2022 vuoden Ukrainan ja Venäjän sotatilanne vaikuttaa negatiivisella tavalla venäläisten matkustuskäyttäytymiseen. (Haaga-Perho 2010; Maa- ja metsätalousministeriö 2013.)

Koska hauki saaliskalana ja jääkalastus pilkinnän muodossa on venäläisille Itä-Suomen Kalatalousryhmän tilaston valossa suosittua, ismete uutena talvikalastusmuotona on venäläisille asiakkaille kokeilun arvoinen kalastusohjelma. He vaativat palvelulta toimivuutta ja hinnalla ei kalastusmatkalla ole suurta merkitystä. Ismete-kalastusaktiiviteettiin liittämällä isoimman kalan saaneelle palkinto, on lisäarvoa, josta venäläiset kalastajat ovat mielissään. Isoimman kalan saanut on henkilö, joka on virittänyt ja valinnut paikan ismetevavalle. Usein kalastusporukassa kilpaillaan suurimman kalan saajasta. Venäläiset ovat potentiaalisin ja ehdottomasti kannattavin ryhmä markkinoida, he nauttivat alueesta ja kalastuksesta. Heitä kiinnostavat hurjat tärpit, saalisvarmuus ja pieni ”luxus” kalastuksen rinnalle. (Haaga Perho 2010; Maa- ja metsätalousministeriö 2013.)

Yritysassiakkaille tuote on mielenkiintoinen, siinä pääsee harrastamaan kalastusta rennolla meiningillä ja odotteluajana on tilaa nauttia juomista ja eväistä. Ismete- ja ootto-onkikalastus on laatuajaa hyvällä porukalla ja saaduista kaloista voi iloita koko kalastusporukka. Venäläisten ja balttien mieltymykset ja tarpeet Suomen kalastusmatkailupalveluilta selvityksen kertomana, venäläisille asiakkaille perinteinen pilkintä ei ole niin houkuttelevaa, koska he tietävät sen olevan ilmaista ja vapaata toimintaa Suomessa. Tähän yrityksen kannattaa reagoida tuotteistamalla ismete-aktiviteetti, joka on luvanvaraista ja se tulee tehdä asiakkaille tietoiseksi. (Haaga Perho 2010.)

9 Pohdinta

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää olemassa olevia talvikalastustuotteita saada niistä mielenkiintoisempia asiakkaan näkökulmasta. Tuotteiden laatu ja soveltuvuus on saatava sille tasolle, että mahdollisimman moni asiakas löytää niistä omansa. Ystävien kanssa vietetty kalastusretki, perhepäivä, vastaalkajien pilkkikoulu tai kalastava yritysporukka tarvitsee kukin omanlaisensa aktiviteetin, joka vastaa odotuksia. Esimerkiksi lasten kanssa kalan saamisen varmuus pitää olla lähes varmaa, että retki on kaikkien kannalta onnistunut. Verkkokalastus on varma tapa saada kalaa, mutta eettiset näkökulmat huomioon ottaen norppavesillä se on yrityksen kannalta kyseenalaista.

Opinnäytetyöni alkoi lähteiden ja aineistojen hakemisella sekä omien pohdintojen yhteen kasauksella. Pääaiheenani oli talviohjelmien kehittäminen ja loin sille teoriapohjaa kalastusmatkailun ja kalastuksen harrastamisen näkökulmasta. Talvikalastus aiheena oli hyvä, koska se oli selkeärajainen ja selkeästi erilainen kuin kesäkalastus. Oma kokemusta kalastajana ja oppaana pystyi hyödyntämään niin kalastuksellisessa osaamisessa kuin matkailun kannalta oppaan näkökulmasta pilkkiohjelmien vetäjänä. Itselläni on hyvä ymmärrys Saimaan alueen yritystoiminnasta, laadusta, turvallisuudesta ja kestävästä kehittämisestä. Työelämälähtöisyys ja tieteellisen perustan tutkiminen on tukenut opinnäytetyöni tekemistä. Opinnäytetyön kirjoittaminen on vahvistanut minua ammatillisessa reflektiossa, ja lujittanut osaamistani myös työelämässä. Tuoteideoita on tarkoitus testata talvella 2023.

Olen pyrkinyt säilyttämään kriittisen tarkastelun opinnäytetyön teossa arvioimalla lähteiden sopivuutta ja laadukkuutta. Tutkimusetiikkaa olen noudattanut pysymällä järjestyksessä ja harkinnalla jäsennellyt tietoperustaa siihen, mitä aion tutkimuksessani osoittaa. Mikäli asia ei ole omaa päättelyä, olen viitannut siihen lähdemerkinnöillä.

Lähteitä löytyi aiheesta melko vähän, mutta yleisesti kalastuksesta ja kalastusohjelmapalveluista löytyi aineistoa. Kirjallisuutta kalastukseen matkailun näkökulmasta löytyi niukasti, mutta hanketyypistä ja valmiita raportteja sekä tuloksia esiintyi hakemisella hyvin. Useat lähteet ovat vanhoja, mutta ovat siitä huolimatta paikkansa pitäviä ja ajankohtaisia. Kalastuslait ja tilastot ovat tuoreita ja ne ovat luotettavia lähteitä tietoperustan pohjaksi. Loogiset ajattelumallit syntyivät soveltamalla ja yhdistelemällä saatavilla olevaa tietoa.

Jatkotutkimuskohteena selvittäisin Saimaan alueelle tulevia uhkia, kuten kaivosten mahdollinen tuleminen Saimaan vesistön alueelle, talvien leudontumisen tuomat haasteet ja saimaannorpan suojelun vaikutus aktiivi- ja pyydyskalastukseen talvella. Ilmastonmuutoksen myötä, miten voitaisiin talvikautta jatkaa tekniikan ja apuvälineiden avulla? Ilmaston lämpenemisen vaikutus talviturvallisuuden kehittymiseen ja huomioimiseen sekä ohjelmien korotetun turvallisuuden vaikutus hinnoitteluun ja asiakaskuntaan on tulevaisuuden asioita, joita tulee suunnitella etukäteen.

Venäläiset asiakkaat eivät välttämättä muiden ulkomaalaisten turistien lisäksi pääse tai matkustushalukkuus vähenee, saadaanko kansainvälistä suhdetta ylläpidettyä? Ukrainan sota on muuttanut paljon ja Visit Finland on lopettanut matkailumarkkinoinnin kokonaan Venäjällä. Asiakkaita on houkuteltava tulevaisuudessa muualta kuin itänaapuristamme, joka on viime vuosikymmeninä ollut kalastusohjelmatuotteiden vakioasiakas.

Uskon, että Keski-Euroopasta saadaan tulevaisuudessa asiakkaita kalastustuotteisiin oikein tuotteistamalla, sen osaltaan todistaa parina viime vuotena työelämä, jossa olen huomannut keskieuropalaisten kiinnostuksen Saimaaseen matkailuympäristönä ja mahdollisuuksiin kalastaa täällä. Markkinoinnissa on syytä käyttää entistä enemmän laadukasta video- ja kuvamateriaalia.

Kuinka saadaan matkustusrajoituksia mahdollisten tulevien pandemioiden osalta mietittyä? Osaamisen ja kehityksen jatkuvuuden turvaaminen?

Lähteet

- Business Finland. 2018. Outdoors Finland kansainvälistymisohjelma. https://www.businessfinland.fi/4ac94c/globalassets/finnish-customers/02-build-your-network/visit-finland/julkaisut/outdoors-finland-hanke-1.11.15-30.6.2018_loppuraportti.pdf. 22.11.2021.
- Business Finland. 2022. Tuotesuosituksset Kalastus. <https://www.businessfinland.fi/globalassets/finnish-customers/02-build-your-network/visit-finland/julkaisut/tuotesuosituksset-of-kalastus.pdf>. 11.5.2022.
- Discovering Finland. 2021. Kalastuspaikat Suomessa. <https://www.discoveringfinland.com/fi/aktiveetit/kalastus/kalastuspajat-suomessa/>. 7.11.2021.
- Discovering Finland. 2022. Kalastus ja kalastusmatkat. <https://www.discoveringfinland.com/fi/aktiveetit/kalastus/>. 11.5.2022.
- Discovery plus Suomi. 2020. "Arktiset Vedet | Jasper Pääkkönen: Ounasjoen kalareissu | discovery+ Suomi." YouTube-video. https://www.youtube.com/watch?v=_x-rFMfuas8. 7.11.2021.
- Durante, S. & Reddon, J. 2017. Nature exposure sufficiency and insufficiency: The benefits of environmental preservation. [Nature exposure sufficiency and insufficiency: The benefits of environmental preservation - PubMed \(nih.gov\)](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/31611111/). 1.6.2022.
- Eräluvut.fi. 2021. Kalastusmaksut ja -luvat. <https://www.eraluvat.fi/kalastus/kalastusmaksut-ja-luvat.html>. 1.6.2022
- Gustafson, T. 2019. Nuorten mukaan kalastus on jännittävää ja siitä saa hyviä fiiliksiä-Opetusvideolla nuorten näkökulmia kalastukseen. <https://ahven.net/tiedotteet/2019/02/08/nuorten-mukaan-kalastus-on-jannittavaa-ja-siita-saa-hyvia-fiiliksia-opetusvideolla-nuorten-nakokulmia-kalastukseen/>. 5.11.2021.
- Haaga-Perho. 2010. Venäläisten ja Balttien mieltymykset ja tarpeet Suomen kalastusmatkailupalveluilta. <https://docplayer.fi/580004-Venalaisten-ja-balttien-mieltymykset-ja-tarpeet-suomen-kalastusmatkailupalveluilta.html>. 15.11.2021.
- Haukiveden kalatalousalue. 2021. Haukivesi. <https://haukivesi.fi/>. 15.11.2021.
- Huusari, N. 2020. "Kyllä mä sen luannon parissa, kyllä silloin oppi ne kaikki, tiätää noi" – Kalastajien biokulttuurinen tieto kolmella vesistöalueella Suomessa. Itä-Suomen yliopisto. Historia- ja maantieteiden laitos. Pro Gradu-tutkielma. https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/23367/urn_nbn_fi_uef-20201204.pdf?sequence=1&isAllowed=y. 23.11.2021.
- Hytönen, A. 2020. Jamk Verkkolehdet. Matkailu ja kalastus, mistä on kyse? <https://verkkolehdet.jamk.fi/propelli/2020/06/matkailu-ja-kalastus-mista-on-kyse/>. 4.4.2022
- Ilola, H., Rantala, O. 2020. Matkailututkimus-lehti uudistusten äärellä. Matkailu tutkimus. <file:///C:/Users/35840/Downloads/95267-Artikkelin%20teksti-159358-3-10-20200610.pdf>. 19.11.2021.
- Itä-Suomen kalatalousryhmä. 2015. Kiehtovat kalavedet. <https://rajupusuleader.fi/wp-content/uploads/2015/06/Kiehtovat-kalavedet.pdf>. 26.11.2021.
- Kala Kaima. 2018. Ammattina kalastaja.

- <https://kalakaima.fi/ammattina-kalastaja/>. 29.10.2021.
- Kalapedia. 2010. Turot. <http://kalassa.net/kalapedia/index.php/Turot>. 14.11.2021.
- Konu, H., Pasanen, K., Pesonen, J., Tuohino, A., Tuulentie, S., Tyrväinen, L. 2017. Uutta liiketoimintaa kestävä luontomatkailun ja virkistyskäytön ympärille. https://tietokayttoon.fi/documents/10616/3866814/45_VIRKEIN_.pdf/aaaab34e-f831-4623-a915-f91d971e6b46. 11.5.2022
- Konu, H., Pesonen, J., Reijonen, H. 2020. Matkailuliiketoimintaa teoriasta käytäntöön. Tampere: Vastapaino.
- Koski, T. 2009. Pyyntitapahtuman vaikutus hauen (*Esox lucius*) elinkelpoisuuteen. Turun ammattikorkeakoulu. Kala- ja ympäristötalous. Opinnäytetyö. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/7477/Koski_Teemu.pdf?sequence=1&isAllowed=y. 20.11.2021.
- Koskinen, P. 2019. Hauki on ylivoimaista lähiruokaa ja hyödyllinen peto, joka syö särkikaloja. Viisi ihmistä kertoo, miksi hauki ansaitsee arvostuksemme. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/07/08/hauki-on-ylivoimaista-lahiruokaa-ja-hyodyllinen-peto-joka-syo-sarkikaloja-viisi>. 5.11.2021.
- Luonnonvarakeskus. 2018. Vapaa-ajankalastajien määrä ja osuus väestöstä. https://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE__06%20Kala%20Ja%20riista__02%20Rakenne%20Ja%20tuotanto__06%20Vapaa-ajankalastus/1_Vapaa-ajankalastajat.px/table/tableViewLayout2/. 29.10.2021.
- Luonnonvarakeskus. 2021. (a.) Kaupallinen kalastus sisävesillä. <https://stat.luke.fi/kaupallinen-kalastus-sis%C3%A4vesill%C3%A4>. 2.11.2021.
- Luonnonvarakeskus. 2021. (b.) Kaupallinen kalastus merellä. <https://stat.luke.fi/kaupallinen-kalastus-merell%C3%A4>. 2.11.2021.
- Lönroth, M. 2021. Täkykalastuksen luvat. <https://ahven.net/artikkeli/2021/01/08/takykalastuksen-luvat/>. 18.11.2021.
- Maa- ja metsätalousministeriö. 2013. Kalastusmatkailun kehittämisen valtakunnallinen toimenpideohjelma 2008-2013. <https://mmm.fi/documents/1410837/1721038/Kalastusmatkailunkehitt.pdf/60cb7077-ae2e-47b3-80be-3ee6a71aa2e0/Kalastusmatkailunkehitt.pdf>. 10.11.2021.
- Maa- ja metsätalousministeriö. 2021. (a) Kalastustavat. <https://mmm.fi/kalastuslaki/usein-kysyttya/kalastustavat>. 18.11.2021.
- Maa- ja metsätalousministeriö. 2021. (b) Rajoitukset Saimaalla 2016–2021. <https://mmm.fi/saimaannorppa/kalastussaannot-2021-2026>. 21.11.2021.
- Maa- ja metsätalousministeriö. 2022. Työryhmän asettaminen kalastusmatkailun kehittämisohjelman laatimiseksi. <https://mmm.fi/documents/1410837/0/Ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+asettaminen+kalastusmatkailun+kehitt%C3%A4misohjelman+laatimiseksi.pdf/07005549-d57b-cef5-19b2-863f62a469bf/Ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+asettaminen+kalastusmatkai->

- [lun+kehitt%C3%A4misohjelman+laatimiseksi.pdf?t=1647006856484](#). 11.5.2022
- Myllylä, M. & Laamanen, M. 2005. Tuotteistettu Kalastusmatkailu. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.
- Oravivillage. 2021. Linnansaaren talvivaellusreitti. <https://www.oravivillage.com/fi/Aktiviteetit/Talvi/Talvikalastus>. 29.10.2021.
- Oravivillage. 2021. Talvikalastus. <https://www.oravivillage.com/fi/Aktiviteetit/Talvi/Talvikalastus>. 29.10.2021.
- Porokylä. 2021. Talvikalastus. <https://www.porokyla.com/fi/Talvi/Talvikalastus>. 29.10.2021.
- Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. 2001. Matkailukalastuksen kehittäminen Saimaan Pihlajavedellä. <https://core.ac.uk/download/pdf/52287509.pdf>. 8.11.2021.
- Ruckenstein, M., Suikkanen, J., Tamminen, S. 2011. Unohda innovointi. Keskeyt arvonluontiin. Helsinki: Edita Publishing Oy. <https://www.sitra.fi/app/uploads/2017/02/sitra291-2.pdf>. 23.11.2021
- Tiitinen, J. 2007. Lohirengeistä kalastusmatkailuyrittäjiksi. Helsinki: Suomen Tiedeseura.
- Tonder, M. 2013. Ideasta kaupalliseksi palveluksi. Matkailupalvelujen tuotteistaminen. Helsinki: Restamark Oy.
- Työ- ja elinkeinoministeriö. 2011. Lumen ja jään hyödyntäminen matkailussa ja muissa maissa. https://mmm.fi/documents/1410837/1948019/Lumenjajaanmaa2012_interakt.pdf/eb4a8f7f-03d9-4e21-9c20-b41ba946fdce. 17.11.2021
- Ympäristöministeriö. 2020. Jokamiehen oikeudet. <https://www.ymparisto.fi/fi-fi/luonto/jokamiehenoikeudet>. 18.11.2021.
- Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta. 2018. Erätalouteen liittyvän yritys toiminnan nykytila ja kehittämisselitykset. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160877/40-2018-Er%C3%A4talousraportti.pdf>. 11.5.2022
- Vapaa-ajankalastaja. 2021. Kalojen vapauttaminen. <https://www.vapaa-ajankalastaja.fi/vastuullinen/kalan-vapauttaminen/>. 11.11.2021.
- Vilka, H. 2015. Tutki Ja kehitä. 4., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.